

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҚОРШАҒАН ОРТА ЖАЙ-КҮЙІ ЖӨНІНДЕГІ АҚПАРАТТЫҚ БЮЛЛЕТЕНЬ

2026 жыл тамыз

Астана, 2026 ж.

	МАЗМҰНЫ	
	Алғы сөз	3
1	Атмосфералық ауаның сапасы мониторингі	4
1.1	Атмосфералық ауаның сапасын бағалау	4
2	Жер үсті сулары сапасы мониторингі	5
2.1	Жер үсті сулары сапасын бағалау	6
3	Атмосфералық жауын-шашынның химиялық құрамы	9
4	Аумақтағы топырақ жамылғысы сапасының жай-күйі	10
5	Атмосфераның жерге жақын қабатының радиациялық гамма-фоны	10
6	Жоғары және экстремалды жоғары ластану жағдайлары туралы мәліметтер*	12
	Қосымша 1	13
	Қосымша 2	14
	Қосымша 3	14
	Қосымша 4	15
	Қосымша 5	17
	Қосымша 6	17

Алғы сөз

Ақпараттық бюллетень Қазақстан Республикасының аумағында қоршаған ортаның жай-күйі туралы мемлекеттік органдар мен халықты ақпараттандыруға арналған

«Гидрометеорологиялық және экологиялық мониторингті дамыту» 039 бюджеттік бағдарламасының «Қоршаған орта жай-күйіне бақылау жүргізу» 100 ішкі бағдарламасы шеңберінде құрылады.

Бюллетень ұлттық гидрометеорологиялық қызметтің бақылау желісіне қоршаған орта жай-күйіне мониторинг жүргізу жөнінде «Қазгидромет» РМК арнайы бөлімшелерімен орындалатын жұмыс нәтижелері бойынша дайындалған.

Қалалар мен облыстар бөлінісінде ҚР Қоршаған орта объектілері сапасының жай-күйіне мониторинг жүргізу нәтижелері «Қазгидромет» РМК www.kazhydromet.kz ресми сайтында Қазақстан Республикасы өңірлердің қоршаған орта жай-күйі жөніндегі ақпараттық бюллетендерінде орналастырылған.

2019 жылдан бастап жеке желілерді ұйымдастырушылар ҚР ЭТРМ келісімі бойынша жеке автоматты станциялар/датчиктердің көмегімен Қазақстанның атмосфералық ауасының сапасын өлшеуді жүзеге асырады және мониторинг нәтижелері AirKz мобильді қосымшасына және «Қазгидромет» РМК интерактивті картасында көрсетіледі.

Қазіргі уақытта «Қазгидромет» РМК жоғарыда көрсетілген ақпараттық желісіне Қазақстанның жеке желілерінің 14 станциясының/өлшеу датчиктерінің деректері интеграцияланған.

1. Атмосфералық ауаның сапасы мониторингі

Қазақстан Республикасының аумағындағы атмосфералық ауаның мемлекеттік мониторингі қоршаған ортаның экологиялық мониторингі жүйесі шеңберінде жүзеге асырылды және 173 бақылау бекетінде 69 елді мекенді қамтыды, оның ішінде 45 – қол күшімен сынама алу және 128 – автоматты (1-қосымша).

Атмосфералық ауаны бақылау ластаушы заттардың кең спектрін қамтиды: *PM-2,5 қалқыма бөлшектер, PM-10 қалқыма бөлшектер, шаң, күкірт диоксиді, көміртегі оксиді, азот диоксиді, азот оксиді, озон, формальдегид, фенол, сондай-ақ ауыр металдар (кадмий, мыс, мышьяк, қорғасын, хром, никель, мырыш) және арнайы ластаушы заттар.*

Олардың құрамын бағалау «Қалалық және ауылдық елді мекендердегі атмосфералық ауаға қойылатын гигиеналық нормативтерге» сәйкес жүргізіледі (2-қосымша).

1.1. 2026 жылғы тамыздағы атмосфералық ауа сапасын бағалау

Қазақстан Республикасындағы атмосфералық ауаның сапасын бағалауды реттейтін негізгі нормативтік құжат «Қазақстан Республикасының атмосфералық ауасының ластануына мониторингті ұйымдастыру және жүргізу» нұсқаулық-әдістемелік құжаты (15.07.2025 жылғы № 624-Ө Бұйрығы) (3-қосымша) болып табылады.

2026 жылдың тамыз айында 69 елді мекеннің ішінен атмосфералық ауаның ластануының төмен деңгейіне 34 елді мекен, көтеріңкі деңгейге – 26 елді мекен, жоғары деңгейге – 6 елді мекен, өте жоғары деңгейге – 3 елді мекен жатқызылды (1-кесте).

Кесте 1

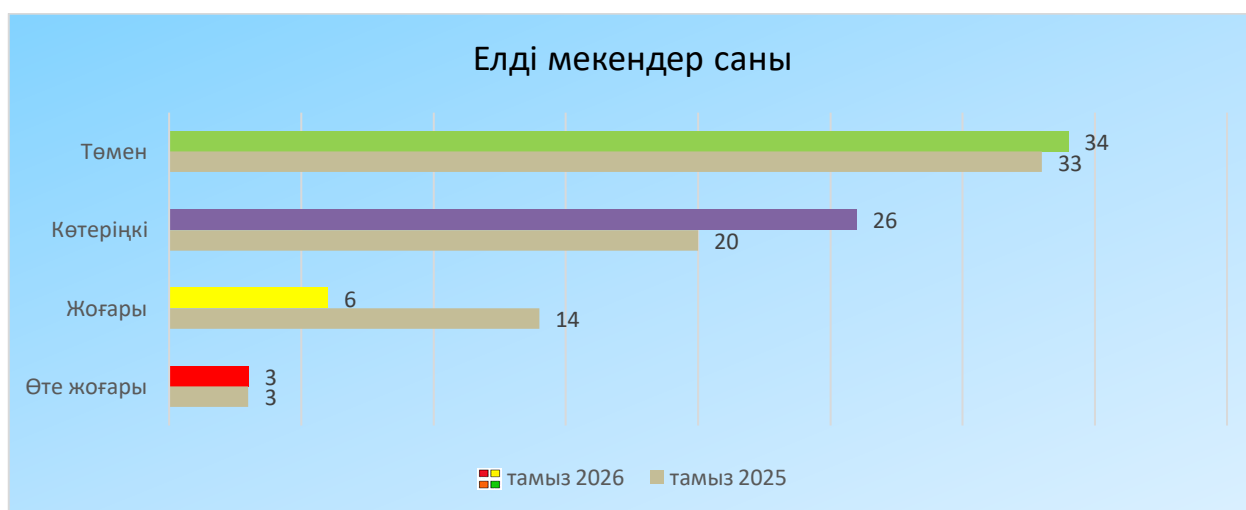
Елді мекендер бойынша ауаның ластануы

Ластану деңгейі	Елді мекендердің атауы
Төмен	34 елді мекен: Көкшетау, Орал, Қызылорда, Екібастұз, Балқаш, Рудный, Шемонаиха, Ақтау, Атбасар, Ақсу, Ақсай, Жаңатас, Тараз, Қаратау, Кентау, Саран, Жаркент, Степногорск, Щучинск, Талдықорған, Жаңаөзен қалалары, Әйтеке би, Төретам, Ақай, Ақсу, Әуезов, Бестөбе, Бурабай, Глубокое, Бөрлі, Бейнеу, Састөбе, Қордай кенттері, Мақат ауылы
Көтеріңкі	26 елді мекен: Атырау, Шымкент, Қостанай, Семей, Риддер, Теміртау, Жезқазған, Сәтпаев, Абай, Құлсары, Павлодар, Түркістан, Талғар, Жітіқара, Қандыағаш, Арал, Шу, Аягөз, Алтай қалалары, Жанбай, Достық ауылдары, Индерборский, Ганюшкино, Кенкияқ, Шиелі, Қарабалық кенттері;
Жоғары	6 елді мекен: Ақтөбе, Алматы, Өскемен, Арқалық, Петропавл, Хромтау қалалары
Өте жоғары	3 елді мекен: Қарағанды, Астана қалалары, Шұбаршы кенті

Атмосфералық ауадағы негізгі ластанушы заттар – қалқыма бөлшектер (шаң), РМ-2,5 қалқыма бөлшектері, РМ-10 қалқыма бөлшектері, күкірт диоксиді, көміртегі оксиді, азот диоксиді, күкіртсутек, фенол.

Есепті кезеңде атмосфералық ауаның ластану деңгейі төмен елді мекендер санының 28-ден 34-ке дейін артқаны байқалады. Ластану деңгейі жоғары елді мекендер саны өзгеріссіз қалды, сонымен қатар ластану деңгейі жоғары елді мекендер саны 10-нан 6-ға дейін қысқарды. Ластану деңгейі өте жоғары елді мекендер саны өзгеріссіз қалды.

Жалпы, 2026 жылғы тамыз айында ластану деңгейі төмен және жоғары елді мекендер санының артқаны, ал ластану деңгейі жоғары елді мекендер санының айтарлықтай қысқарғаны байқалады. Ластану деңгейі өте жоғары елді мекендер саны өзгеріссіз қалды (1-сурет).

1-сурет. 2025 және 2026 жылғы тамыздағы елді мекендердің саны бойынша атмосфералық ауа мониторингінің нәтижелерін салыстыру

2. Жер үсті су сапасының мониторингі

Жер үсті суларының гидрохимиялық көрсеткіштері бойынша су сапасын бақылау **354** гидрохимиялық тұстамада орналасқан **126** су объектісінде жүргізілген, олар: **81** өзен, **28** көл, **13** су қоймасы, **3** арна және **1** теңіз (4 қосымша).

Жер үсті суларын зерттеу кезінде су сынамаларында су сапасының **60-қа** дейін физикалық және химиялық көрсеткіштері анықталады: *температура, қалқыма заттар, түсі, мөлдірлігі, сутегі көрсеткіші (pH), еріген оттегі, ОБТ₅, ОХТ, құрамында тұз бар негізгі иондар, биогенді элементтер, органикалық заттар (мұнай өнімдері, фенолдар), ауыр металдар, пестицидтер.*

Гидробиологиялық (токсикологиялық) көрсеткіштер бойынша жер үсті суларының су сапасы мониторингі Қарағанды, Шығыс Қазақстан, Атырау облыстары аумақтарындағы **28** су объектісінде жүргізілді. Сыналатын объектіге зерттелетін судың жедел уыттылығын анықтау үшін **102** тұстамадағы су сынамалары талданды.

2.1 2026 жылғы тамыздағы жер үсті суларының сапасын бағалау

Қазақстан Республикасының су объектілерінің су сапасын бағалауға арналған негізгі нормативтік құжаттар «Жерүсті су объектілеріндегі және (немесе) олардың учаскелеріндегі су сапасын сыныптаудың бірыңғай жүйесі» (СРИМ 04.06.2025 жылғы № 111-НҚ бұйрығы) (бұдан әрі - Бірыңғай сыныптау) болып табылады.

2 кесте

ҚР су объектілерінің су сапасы Бірыңғай сыныптау бойынша

Су сапасының сыныбы*	Су пайдалану санаттарының сипаттамасы	2026 жылғы тамыздағы су объектілері және сапа көрсеткіштері
1 сынып (өте жақсы сапа)	- бұл кластағы жер үсті сулары су пайдаланудың барлық түрлеріне (санаттарына) арналған.	5 су объектісі (4 өзен, 1 су қоймасы): Арасан, Ақсу (Түркістан обл.), Қатта –бүгін, Шарын өзендері, Астаналық су қоймасы.
2 класс (жақсы сапа)	Адам іс-әрекетінен аз дәрежеде әсері тиген және суды пайдаланудың барлық түрлеріне (санаттарына) жарамды жер үсті сулары. Ауыз су-шаруашылық мақсатында пайдалану үшін қарапайым су дайындау әдістері қажет.	2 су объектісі (2 өзен): Қарқара (жалпы фосфор), Талғар (нитриттер) өзендері.
3 сынып (орташа ластанған)	-суды пайдаланудың осы класындағы суды албырт балықтарын өсіру үшін пайдалану қажет емес, ал оларды ауыз су-шаруашылық мақсатында пайдалану үшін тазартудың неғұрлым тиімді әдістері қажет. Суды пайдаланудың барлық басқа санаттары үшін (рекреация, суару, өнеркәсіп) осы кластың түрлері шектеусіз жарамды.	49 су объектісі (38 өзен, 3 арна, 8 су қоймасы): Қара Ертіс (мыс, марганец), Ертіс (мыс), Еміл (мыс, марганец, магний, сульфаттар, фторидтер), Аягөз (магний, сульфаттар, мыс), Үржар (мыс, марганец), Жайық (магний, ОБТ ₅ , жалпы темір), Перетаска тармағы (ОБТ ₅ , магний), Яик тармағы (ОБТ ₅ , магний, ОХТ), Шаронова тармағы (ОБТ ₅), Қиғаш (ОБТ ₅ , магний), Елек (БҚО) (жалпы темір, ОБТ ₅ , магний), Сарыөзен (магний, жалпы темір, ОБТ ₅), Қараөзен (магний, жалпы темір, ОБТ ₅), Шаған (жалпы темір, магний, ОБТ ₅), Деркөл (магний, жалпы темір, ОБТ ₅), Шыңғырлау (жалпы темір, магний, ОБТ ₅), Тоғызақ (минерализация, құрғақ қалдық, магний, сульфаттар), Үй (магний, ОБТ ₅ , сульфаттар, жалпы темір), Сырдария (сульфаттар, жалпы темір, мыс), Бадам (сульфаттар), Арыс (сульфаттар), Усолка (мыс),

		Кіші Алматы (жалпы темір, аммоний-ионы, мыс), Үлкен Алматы (жалпы темір, мыс), Іле (мыс), Текес (мыс), Қорғас (жалпы темір, мыс), Баянкөл (жалпы фосфор, мыс), Есік (жалпы темір, мыс, жалпы фосфор), Қаскелен (жалпы темір, мыс), Шілік (жалпы темір, мыс), Темірлік (жалпы темір), Ақсу (Алматы обл.) (аммоний-ионы, жалпы темір, мыс), Лепсі (аммоний-ионы, мыс, жалпы фосфор), Қаратал (жалпы темір, аммоний-ионы, мыс), Ащылыайрық (магний, аммоний – ионы, мыс, сульфаттар), Жабай (магний, жалпы фосфор, мыс), Шағалалы (ОХТ, ОБТ₅, магний, аммоний –ионы, мыс), Нұра –Есіл (аммоний-ионы, магний, мыс, ОХТ), Қ.Сәтбаев атындағы арна (жалпы темір, магний, мыс, марганец, ОХТ), Көшім арнасы (магний, жалпы темір, қалқыма заттар, ОБТ₅), су қоймалары: Жоғарғы Тобыл (сульфаттар, магний), Аманкелді (сульфаттар, магний, мыс, ОБТ₅), Шардара (сульфаттар), Тасөткел (ОХТ, манний, сульфаттар, Кеңгір (сульфаттар, магний, марганец, мыс, СБАЗ), Қапшағай (аммоний-ионы, мыс), Бұқтырма (мыс), Өскемен (мыс).
4 сынып (ластанған)	-суды пайдаланудың осы класындағы сулар гидроэнергетика, тау-кен өндірісі, гидротранспортты қоса алғанда, суару және өнеркәсіптік су пайдалану үшін ғана жарамды. Суды пайдаланудың осы класындағы суды ауыз су-шаруашылық мақсатына пайдалану үшін су қабылдағыштардағы суды қарқынды (терең) дайындау қажет.	25 су объектісі (21 өзен, 4 су қоймасы): Брекса (мырыш), Оба (мырыш), Глубочанка (мырыш), Торғай (ОБТ₅), Үлбі (мырыш), Маховка (марганец), Секисовка (аммоний-ионы), Әйет (қалқыма заттар), Ақсу (Жамбыл обл.) (ОХТ), Аса (қалқыма заттар), Шу (ОХТ), Есентай (аммоний-ионы), Елек (Ақтөбе обл.) (хром(6+)), фенолдар), Қарғалы (фенолдар), Ембі (Ақтөбе обл.) (фенолдар), Темір (фенолдар), Ор (фенолдар), Есіл (СҚО) (қалқыма заттар, фенолдар), Ақбұлақ (аммоний-ионы, мырыш), Сілеі (қалқыма заттар, хлоридтер), Шерубайнұра (мырыш) өзендері, су қоймалары: Қаратомар (ОБТ₅), Шортанды (хлоридтер, минерализация),

		Самарқан (қалқыма заттар), Сергеевское (қалқыма заттар).
5 сынып (өте ластанған)	-бұл кластағы суларды тек өнеркәсіптік суды пайдалану және суару мақсаттары үшін тұндыру карталарында тұндыру әдістерін қолдану кезінде пайдалануға болады.	8 су объектісі (8 өзен): Тихая (мырыш), Қарабалта (минерализация, құрғақ қалдық, сульфаттар), Желкуар (минерализация), Нұра (Қарағанды обл.) (қалқыма заттар), Қара Кеңгір (минерализация, құрғақ қалдық), Есіл (Ақмола обл.) (қалқыма заттар), Бұқтырма (қалқыма заттар), Беттібұлақ (қалқыма заттар) өзендері.
6 сынып (жоғары ластанған)	-бұл кластағы суларды тек гидроэнергетика, су көлігі мақсаттары үшін, су сапасының стандарттарын сақтауды қажет етпейтін пайдалы қазбаларды өндіру процестерінде пайдалануға болады. Басқа мақсаттар үшін суды пайдаланудың осы класындағы су ұсынылмайды.	11 су объектісі (11 өзен): Красноярка (қалқыма заттар), Кіші Қарақожа (жалпы темір, кадмий, мырыш, мыс, марганец), Тобыл (хлоридтер, минерализация), Обаған (хлоридтер, магний, кальций, құрғақ қалдық, минерализация), Келес (қалқыма заттар), Талас (қалқыма заттар), Соқыр (аммоний-ионы, жалпы фосфор, фосфаттар), Сарыбұлақ (қалқыма заттар), Нұра (Ақмола обл.) (жалпы темір, қалқыма заттар), Ақсу (Ақмола обл.) (хлоридтер), Қылшықты (хлоридтер) өзендері.

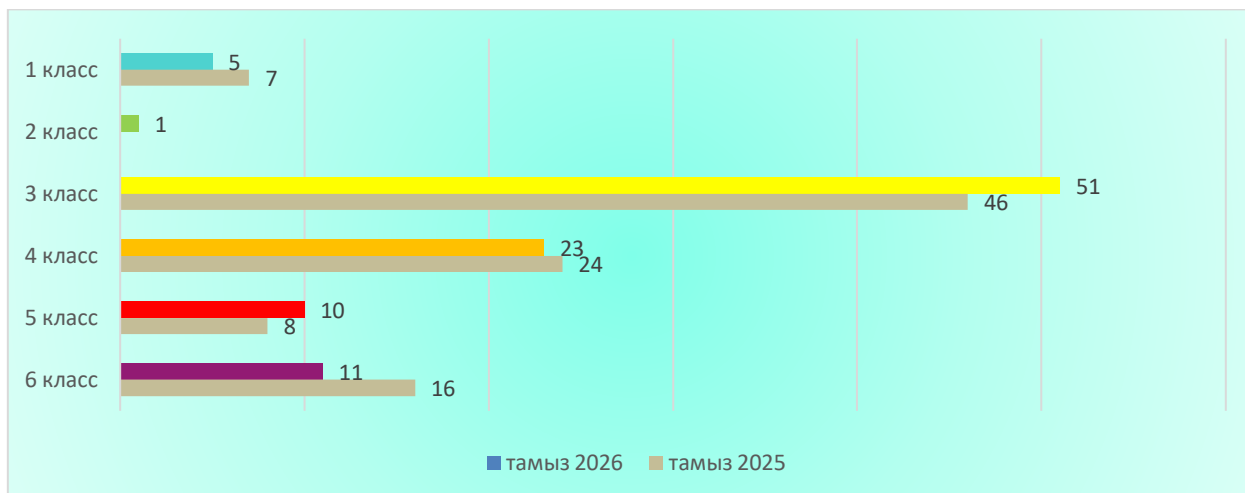
2-кестеде ҚР жер үсті су объектілерін сапа сыныптары бойынша мониторинг нәтижелері бойынша бөлу 2026 жылғы тамыз көрсетілген.

Есепті кезеңде жер үсті су объектілерінің саны ең көп **3** сыныбына жатқызылады және объектілердің **49** құрайды. Нысандардың едәуір бөлігі **4** сыныбы – **25**.

Жер үсті су объектілерінің ең аз саны тіркелген **2 сынып** олардың саны сәйкесінше **2** құрайды.

Жалпы алғанда, жер үсті су объектілерінің сапа кластары бойынша таралуы есепті кезеңдегі су сапасының **тұрақты** жай-күйін сипаттайды.

ҚР жер үсті су объектілеріндегі негізгі ластаушы заттар тұз құрамындағы басты иондар (магний, хлоридтер минерализация, сульфаттар, фосфаттар), биогенді және органикалық қосылыстар (аммоний-ионы, жалпы фосфор, жалпы темір), ауыр металдар, бейорганикалық заттар (марганц, мырыш, мыс), қалқыма заттар, ОХТ, ОБТ₅, фенолдар болып табылады.

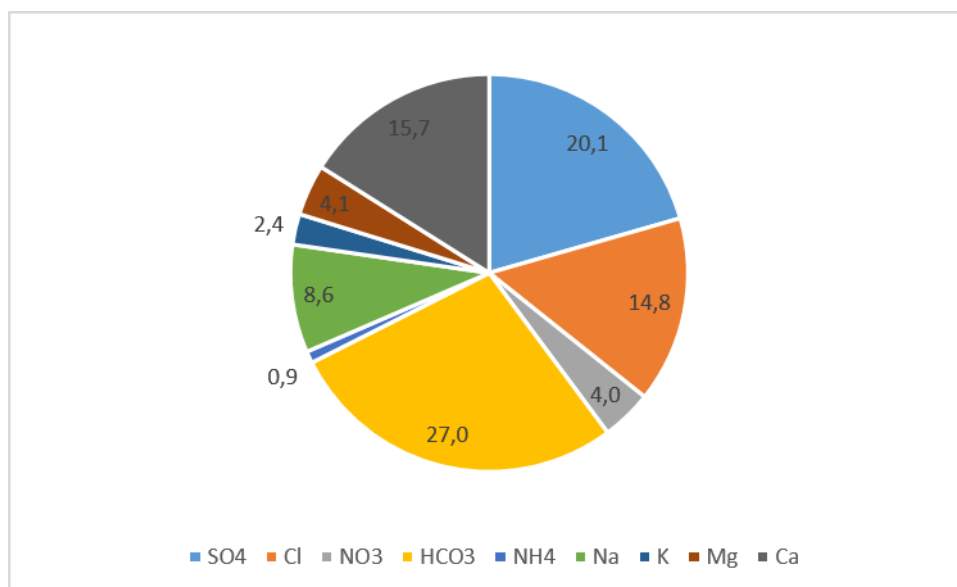

2 сурет. 2025 және 2026 жылғы тамыздағы ҚР жер үсті сулары сапасының нәтижелерін салыстыру.

Осылайша, есепті кезеңдегі жер үсті су объектілері мониторингінің нәтижелері алдыңғы кезеңмен салыстырғанда сапа кластары бойынша айтарлықтай өзгеріссіз тұрақты ретінде сипаттайды (2-сурет).

3. 2026 жылғы тамыздағы атмосфералық жауын-шашынның химиялық құрамы

Атмосфералық жауын-шашынның химиялық құрамын бақылау 47 метеостанцияда (МС) жүргізілді.

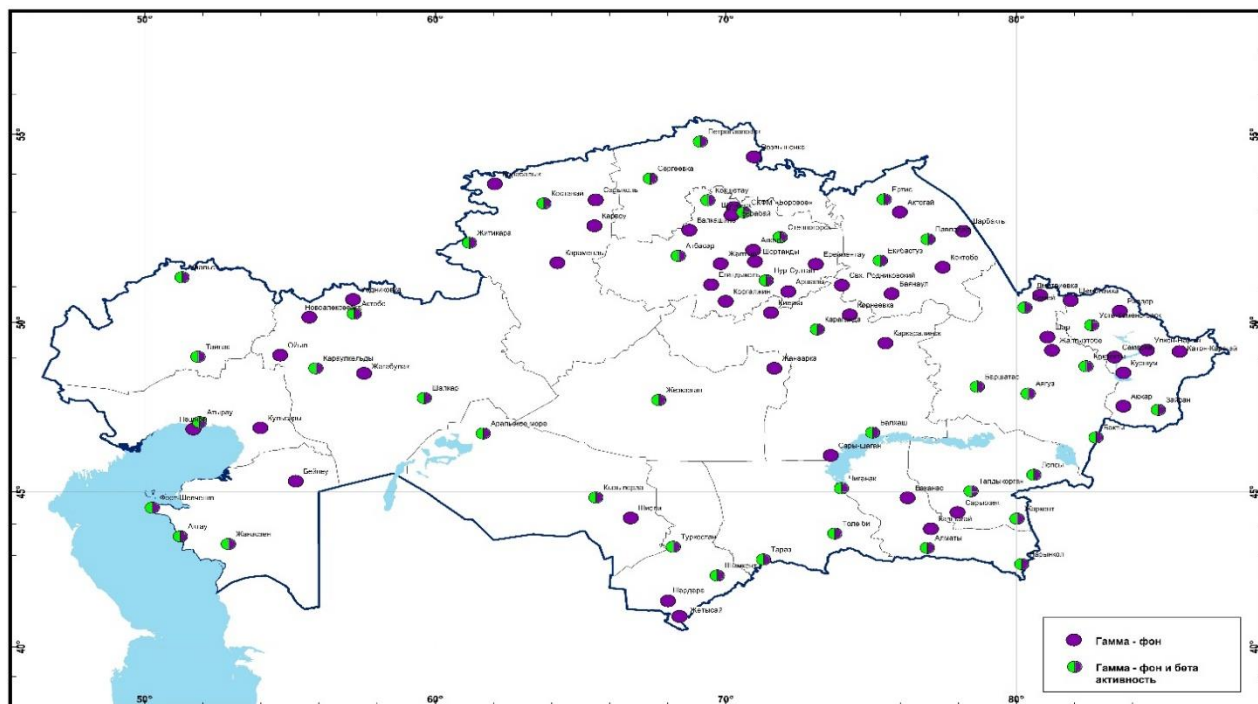

3-сурет. ҚР бойынша жауын-шашынның орташа иондық құрамы, %.

3-суреттен көрініп тұрғандай, Қазақстан Республикасының аумағы бойынша гидрокарбонаттар 27,0 %, сульфаттар 20,1 %, хлоридтер 14,8 %, нитраттар 4,0 %, аммоний 0,9 %, натрий иондары 8,6 %, калий иондары 2,4 %, магний иондары 4,1 %, кальций иондары 15,7 % жауын-шашында басым болды.

4. Радиациялық жағдай

Қазақстан Республикасы аумағында гамма-фон (экспозициялық мөлшердің қуаттылығы) күн сайын 17 облыстың 91 метеорологиялық станциясында және 9 автоматты бекетте жүргізілді, ал атмосфераның жерге жақын қабатында радиоактивтердің түсу тығыздығына бақылау ауа сынамасын бес тәуліктік циклды горизонтальді планшеттер көмегімен алу 43 метеорологиялық станцияда жүзеге асырылды (сурет 4).

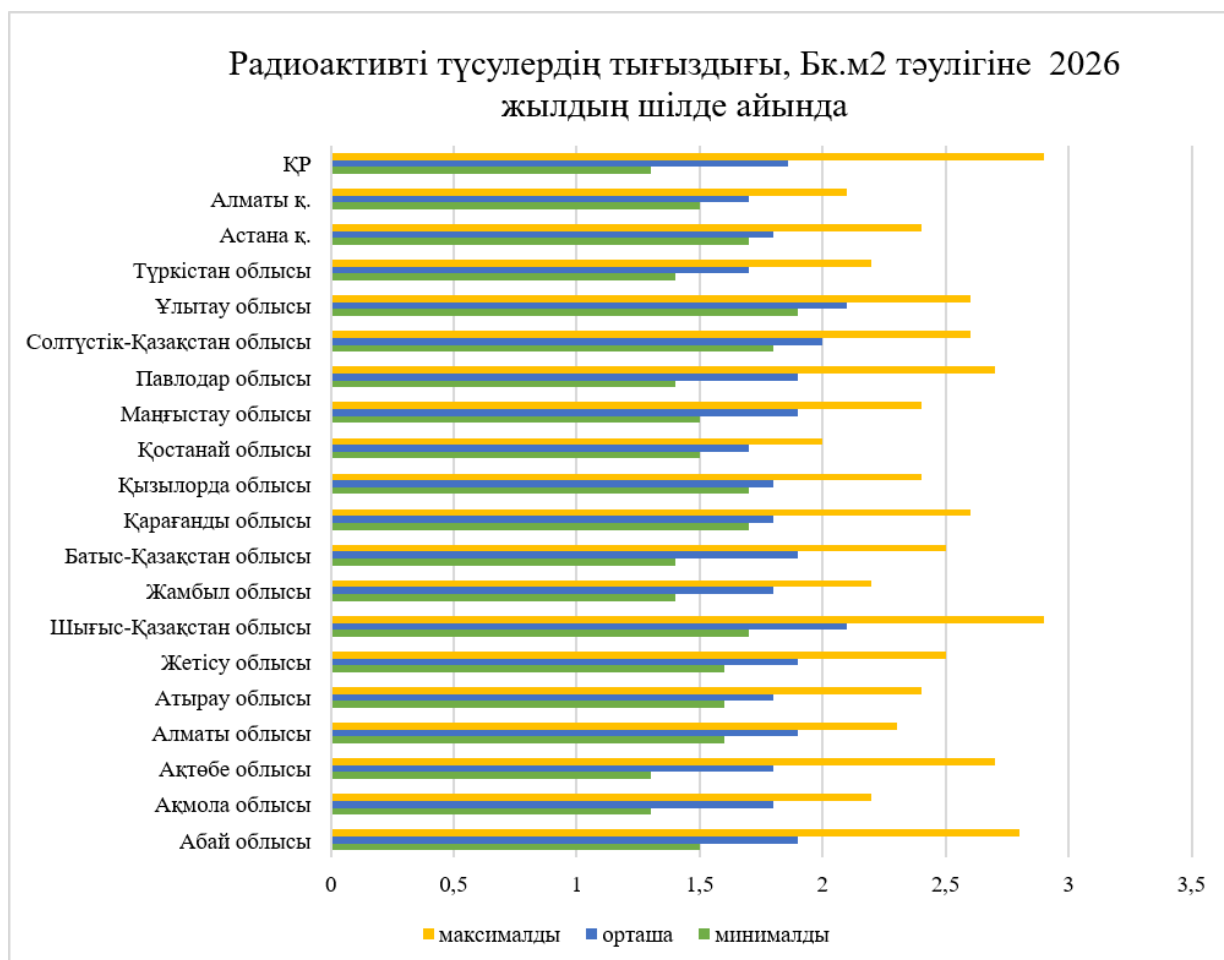
Сурет 4. Қазақстан Республикасының аумағында радиациялық гамма-фон деңгейін және радиоактивті түсулердің тығыздығын байқауға арналған метеостанциялардың орналасу картасы

Сурет 5. Қазақстан Республикасының аумағы бойынша 2026 жылғы тамыз айында гамма-белсенділіктің (экспозициялық доза қуатының) өзгеруі

Түркістан облысында ең жоғары мән (0,90 мкЗв/сағ) байқалды. Ең төменгі мән (0 мкЗв/сағ) Ақмола және Ақтөбе облыстарында белгіленді.

Қазақстан Республикасы бойынша орташа радиациялық гамма-фон 0,14 мкЗв/сағ құрады, бұл нормативтік мәннен 0,57 мкЗв/сағ аспайды (сурет 5).

Сурет. 6. Қазақстан Республикасының аумағы бойынша 2026 жылғы шілде айында тәулігіне радиоактивті түсулердің тығыздығы, Бк/м²

Ең төменгі орта деңгей (1,3 Бк/м²) Ақмола және Ақтөбе облыстарында байқалды. Шығыс Қазақстан облысында жоғары көрсеткіш байқалды - 2,9 Бк/м². Қазақстан Республикасы бойынша орташа радиоактивті түсулердің тығыздығы 1,9 Бк/м² құрады, бұл нормативтік деңгейден 110 Бк/м² төмен (сурет 6).

5. Жоғары және экстремалды жоғары ластану жағдайлары туралы мәліметтер*

2024 жылғы 12 сәуірдегі № 323-ө бірлескен бұйрығына сәйкес «Қазгидромет» РМК қажетті шараларды қабылдау үшін қоршаған орта объектілерінің жоғары (ЖЛ) және экстремалды жоғары ластану (ЭЖЛ) жағдайлары туралы мемлекеттік органдарды жедел хабардар етуді қамтамасыз етеді.

Хабарламалар ҚР ЭТРМ Экологиялық реттеу және бақылау комитетінің Экология департаментіне, ҚР ТЖМ Төтенше жағдайлар департаментіне,

Облыстық денсаулық сақтау басқармасына, ҚР ДСМ СЭБК санитарлық-эпидемиологиялық бақылау департаментіне және тиісті облыстардың әкімдіктеріне жіберіледі.

Атмосфералық ауаның жоғары ластануының (ЖЛ) 15 жағдайы, оның ішінде: Ақтөбе облысы, Шұбаршы кенті – 9 ЖЛ жағдайы, Астана қаласында - 6 ЖЛ жағдайы тіркелді.

Жер үсті суларында жоғары ластану және экстремальды жоғары ластану жағдайы тіркелмеді.

*ЖЛ және ЭЖЛ жағдайлары және қабылданған шаралар туралы толығырақ ақпарат «Қазгидромет» РМК ресми сайтында «Экология» бөлімінде көрсетілген.

**Қазақстан Республикасының аумағындағы атмосфералық ауаның жай-күйін бақылау
бекеттерінің тізбесі**

№	Елді мекен	Бақылау бекеттерінің саны	
		Қол- күшімен сынама алу	Автоматты бақылау бекеті
1	Астана	4	6
2	Көкшетау		2
3	Атбасар		1
4	Степногорск		1
5	Щучинск		1
6	Бурабай а.		2
7	Ақсу а.		1
8	Бестөбе а.		1
9	Ақтөбе	3	3
10	Қандыағаш		1
11	Хромтау		1
12	Шұбаршы		1
13	Кенкияқ а.		1
14	Алматы	4	12
15	Талғар		1
16	Талдықорған		2
17	Жаркент		1
18	Атырау		7
19	Күлсары		2
20	Жанбай а.		1
21	Индерборский к.		1
22	Мақат а.		1
23	Ганюшкино к.		1
24	Өскемен		10
25	Алтай		1
26	Аягөз		1
27	Риддер		3
28	Семей		4
29	Шемонаиха		1
30	Әуезов к.		1
31	Глубокое к.	1	1
32	Тараз	4	1
33	Жанатас		1
34	Қаратау		1
35	Шу		1
36	Қордай к.		1
37	Орал		4
38	Ақсай		1
39	Бөрлі к.		1
40	Қарағанды	4	3
41	Абай		1
42	Балқаш	3	1
43	Жезқазған	2	1
44	Саран		1
45	Сәтпаев		2
46	Темиртау	3	1
47	Қостанай	2	2
48	Рудный		2
49	Қарабалық к.		1
50	Арқалық		1
51	Жітіқара		1
52	Қызылорда	1	2
53	Арал		1
54	Әйтеке би к.		1
55	Төретам		1
56	Ақай к.		1
57	Шиелі к.		1
58	Ақтау	2	2
59	Жанаөзен		2
60	Бейнеу а.		1
61	Павлодар	2	5
62	Ақсу		1
63	Екібастұз	1	1
64	Петропавлов	2	2
65	Шымкент	4	2
66	Кентау		1
67	Түркістан		2
68	Састөбе к.		1
69	Достық к.		1

Қосымша 2

Елді-мекен ауасындағы ластаушы заттардың шекті жол берілген шоғырлары
(ШЖШ)

Қоспаның атауы	ШЖШ мәні, мг/м ³		Қауіптілік классы
	максималды бір ретті	орта-тәуліктік	
Азот диоксиді	0,2	0,04	2
Азотоксиді	0,4	0,06	3
Аммиак	0,2	0,04	4
Бенз/а/пирен	-	0,1 мкг/100 м ³	1
Бензол	0,3	0,1	2
Бериллий	0,09	0,00001	1
Қалқыма заттар (бөлшектер)	0,5	0,15	3
РМ 10 қалқыма бөлшектері	0,3	0,06	
РМ 2,5 қалқыма бөлшектері	0,16	0,035	
Хлорлы сутек	0,2	0,1	2
Кадмий	-	0,0003	1
Кобальт	-	0,001	2
Марганец	0,01	0,001	2
Мыс	-	0,002	2
Күшала	-	0,0003	2
Озон	0,16	0,03	1
Қорғасын	0,001	0,0003	1
Күкірт диоксиді	0,5	0,05	3
Күкірт қышқылы	0,3	0,1	2
Күкіртті сутек	0,008	-	2
Көміртегі оксиді	5,0	3	4
Фенол	0,01	0,003	2
Формальдегид	0,05	0,01	2
Фторлы сутек	0,02	0,005	2
Хлор	0,1	0,03	2
Хром (VI)	-	0,0015	1
Мырыш	-	0,05	3

«Қалалық және ауылдық елді-мекендердегі атмосфералық ауаға қойылатын гигиеналық нормативтер» (2022 жылғы 2 тамыздағы № ҚР ДСМ-70 СанЕН

Қосымша 3

Атмосфераның ластану индексінің дәрежесін бағалау

Дәрежесі		Атмосфера ластануының көрсеткіштері	Бір жылғы бағалау
Градациялар	Атмосфераның ластануы		
I	Төмен	СИ ЕЖҚ, %	0-1 0
II	Көтеріңкі	СИ ЕЖҚ, %	2-4 1-19
III	Жоғары	СИ ЕЖҚ, %	5-10 20-49
IV	Өте жоғары	СИ ЕЖҚ, %	>10 >50

"Қазақстан Республикасы атмосфералық ауасының ластануы мониторингісін ұйымдастыру және жүргізу" нұсқаулық-әдістемелік құжаты (15.07.2025 ж. №624-Ө бұйрығына 1-қосымша

2026 жылғы тамыздағы су объектілерінің тізімі

Өзен		Көл	Су қоймасы	Арна
1. өз. Қара Ертіс	51. өз. Желқуар	1. Щучье көлі	1. Сергеевское	1. Нұра -Есіл
өз. Ертіс (ШҚО)	52. өз. Іле	2. Бурабай көлі	2. Қапшағай	2. Көшім
өз. Ертіс (Павлодар обл.)	53. өз. Кіші Алматы	3. Қопа көлі	3. Астаналық	3. Қ.Сәтбаев атындағы
2. өз. Бұқтырма	54. өз. Үлкен Алматы	4. Үлкен Шабакты көлі	4. Кенгір	
3. өз. Брекса		5. Кіші Шабакты көлі	5. Самарқан	
4. өз. Тихая	55. өз. Шарын	6. Зеренді көлі	6. Тасөткел	
5. өз. Үлбі	56. өз. Шілік	7. Майбалық көлі	7. Қаратомар	
6. өз. Глубочанка	57. өз. Түрген	8. Қатаркөл көлі	8. Аманкелді	
7. өз. Красноярка	58. өз. Текес	9. Текекөл көлі	9. Жоғарғы Тобыл	
8. өз. Оба	59. өз. Қорғас	10. Жүкей көлі	10. Шардара	
9. өз. Емел	60. өз. Қаратал	11. Сұлтанкелді көлі	11. Шортанды	
10. өз. Аягөз	61. өз. Ақсу (Алматы обл.)	12. Үлкен Алматы көлі	12. Өскемен	
11. өз. Үржар	62. өз. Лепсі	13. Балқаш көлі	13. Бұқтырма	
12. өз. Секисовка	63. өз. Баянкөл	14. Шолақ көлі		
13. өз. Маховка	64. өз. Қарқара	15. Есей көлі		
14. өз. Кіші Қарақожа	65. өз. Талғар	16. Қоқай көлі		
15. өз. Арасан	66. өз. Темірлік	17. Теніз көлі		
16. өз. Усолка	67. өз. Есік	18. Шалқар көлі		
17. өз. Жайық	68. өз. Қаскелен	19. Шалқар көлі		
18. Перетаска тармағы	69. өз. Талас	20. Билікөл көлі		
19. Яик тармағы	70. өз. Асса	21. Сұлукөл көлі		
20. өз. Қиғаш	71. өз. Шу	22. Карасье көлі		
21. Шаронов тармағы	72. өз. Ақсу (Жамбыл обл.)	23. Арал теңізі		
22. өз. Ембі	73. өз. Қарабалта	24. Алакөл көлі		
23. өз. Елек	74. өз. Сырдария	25. Сабындыкөл көлі		
24. өз. Ор	75. өз. Бадам	26. Жасыбай көлі		
25. өз. Қарғалы	76. өз. Келес	27. Талдыкөл көлі		
26. өз. Темір	77. өз. Арыс	28. Торайғыр көлі		
27. өз. Шаған	78. өз. Қатта Бугунь			

28. өз. Деркөл	79. өз. Ақсу (Түркістан обл.)			
29. өз.Қараөзен	80. өз. Есентай			
30. өз. Сарыөзен				
31. өз. Шыңғырлау				
32. өз. Нұра				
33. өз. Қара Кенгір				
34. өз. Шерубайнұра				
35. өз. Соқыр				
36. өз. Есіл				
37. өз.Жабай				
38. өз. Беттібұлақ				
39. өз. Қылшықты				
40. өз. Шағалалы				
41. өз. Сілеті				
42. өз. Ақсу (Ақмола обл.)				
43. өз. Ақбұлақ				
44. өз. Сарыбұлақ				
45. өз.Торғай				
46. өз. Тобыл				
47. өз. Әйет				
48. өз. Тоғызақ				
49. өз. Үй				
50. өз. Обаған				
Барлығы 125су объектісі: 80 өзен, 28 көл, 13 су қоймасы, 3 арна және 1 теңіз.				

Топырақты ластаушы зиянды заттар шоғырларының шекті жол берілген мөлшері

Заттардың атауы	Шекті рұқсат етілген шоғыр (бұдан әрі - ШРШ) топырақта мг/кг
Қорғасын (жалпы нысан)	32,0
Хром (жылжымалы нысан)	6,0
Күшала (жалпы нысан)	2,0
Сынап (жалпы нысан)	2,1

* «Тіршілік ету ортасының қауіпсіздігіне арналған гигиеналық нормативтерді бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2021 жылғы 21 сәуірдегі № ҚР ДСМ -32 бұйрығы

Радиациялық қауіпсіздік нормативі

Нормаланатын шамалар	Дозалар шектері
Тиімді доза	Халық
	Кез келген соңғы 5 жыл ішінде орташа жылына 1 мЗв, бірақ жылына 5 мЗв артық емес

*«Радиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге қойылатын гигиеналық нормативтерді бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2022 жылғы 2 тамыздағы № ҚР ДСМ- 71 бұйрығы.

**«ҚАЗГИДРОМЕТ» РМК
ЭКОЛОГИЯЛЫҚ МОНИТОРИНГ ДЕПАРТАМЕНТІ**

МЕКЕН-ЖАЙЫ:

**АСТАНА ҚАЛАСЫ
МӘҢГІЛІК ЕЛ ДАҢҒЫЛЫ, 11/1
ТЕЛ. 8-(7172)-79-83-33**

Е [MAIL: ASTANADEM@METEO.KZ](mailto:ASTANADEM@METEO.KZ)